

Υπηρεσία Τύπου και
Πληροφόρησης

Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης
ΑΝΑΚΟΙΝΩΘΕΝ ΤΥΠΟΥ αριθ. 140/19

Λουξεμβούργο, 12 Νοεμβρίου 2019

Απόφαση στην υπόθεση C-363/18
Organisation juive européenne, Vignoble Psagot Ltd κατά Ministre
de l'Économie et des Finances

Τα τρόφιμα που κατάγονται από τα κατεχόμενα από το κράτος του Ισραήλ εδάφη πρέπει να φέρουν την ένδειξη του εδάφους καταγωγής τους, συνοδευόμενη, όταν προέρχονται από ισραηλινό οικισμό εποίκων στο εσωτερικό του εν λόγω εδάφους, από την ένδειξη αυτής της προέλευσης

Με την απόφαση Organisation juive européenne και Vignoble Psagot (C-363/18) της 12ης Νοεμβρίου 2019, η οποία αφορά την ερμηνεία του κανονισμού (ΕΕ) 1169/2011¹, το Δικαστήριο, συνεδριάζοντας ως τμήμα μείζονος συνθέσεως, έκρινε ότι τα τρόφιμα που κατάγονται από εδάφη κατεχόμενα από το κράτος του Ισραήλ πρέπει να φέρουν την ένδειξη του εδάφους καταγωγής τους, η οποία, όταν αυτά προέρχονται από τοποθεσία ή σύνολο τοποθεσιών που αποτελεί ισραηλινό οικισμό στο εσωτερικό του εν λόγω εδάφους, πρέπει να συνοδεύεται από την ένδειξη της προέλευσης αυτής.

Η διαφορά της κύριας δίκης ανέκυψε μεταξύ της Organisation juive européenne και της Vignoble Psagot Ltd (Γαλλία), αφενός, και του Γάλλου ministre de l'Économie et des Finances [Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών], αφετέρου, σχετικά με τη νομιμότητα ανακοίνωσης του τελευταίου, η οποία αφορούσε την ένδειξη της καταγωγής των προϊόντων που προέρχονται από τα εδάφη τα οποία κατέχει το κράτος του Ισραήλ από τον Ιούνιο του 1967 και η οποία καθιστά υποχρεωτική την αναγραφή των εν λόγω ενδείξεων στα τρόφιμα αυτά. Η ανακοίνωση αυτή εκδόθηκε σε συνέχεια της δημοσίευσης, από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, ερμηνευτικής ανακοίνωσης για την ένδειξη της καταγωγής εμπορευμάτων που προέρχονται από τα εδάφη αυτά².

Κατά πρώτον, το Δικαστήριο επισήμανε ότι η χώρα καταγωγής ή ο τόπος προέλευσης ενός τροφίμου πρέπει, σύμφωνα με τα άρθρα 9 και 26 του κανονισμού 1169/2011, να αναγράφεται όταν η μη αναγραφή ενδέχεται να παραπλανήσει τους καταναλωτές, δημιουργώντας σε αυτούς την εντύπωση ότι το τρόφιμο έχει διαφορετική χώρα καταγωγής ή τόπο προέλευσης από την πραγματική χώρα καταγωγής ή τον πραγματικό τόπο προέλευσής του. Εξάλλου, υπογράμμισε ότι, όταν η ένδειξη καταγωγής ή προέλευσης αναγράφεται σε ένα τρόφιμο, δεν πρέπει να είναι παραπλανητική.

Κατά δεύτερον, το Δικαστήριο διευκρίνισε τόσο την ερμηνεία της έννοιας της «χώρας καταγωγής»³ όσο και εκείνη των όρων «χώρα» και «έδαφος» κατά τον κανονισμό 1169/2011. Σημείωσε συναφώς ότι η έννοια αυτή ορίζεται στο άρθρο 2, παράγραφος 3, του εν λόγω κανονισμού με

¹ Κανονισμός (ΕΕ) 1169/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 25ης Οκτωβρίου 2011, σχετικά με την παροχή πληροφοριών για τα τρόφιμα στους καταναλωτές, την τροποποίηση των κανονισμών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (ΕΚ) αριθ. 1924/2006 και (ΕΚ) αριθ. 1925/2006 και την κατάργηση της οδηγίας 87/250/ΕΟΚ της Επιτροπής, της οδηγίας 90/496/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της οδηγίας 1999/10/ΕΚ της Επιτροπής, της οδηγίας 2000/13/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, των οδηγιών της Επιτροπής 2002/67/ΕΚ και 2008/5/ΕΚ και του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 608/2004 της Επιτροπής (ΕΕ 2011, L 304, σ. 18).

² Ερμηνευτική ανακοίνωση για την ένδειξη της καταγωγής εμπορευμάτων που προέρχονται από τα εδάφη τα οποία κατέχει το Ισραήλ από τον Ιούνιο του 1967 (ΕΕ 2015, C 375, σ. 4).

³ Άρθρα 9, παράγραφος 1, στοιχείο θ', και 26, παράγραφος 2, στοιχείο α', του κανονισμού 1169/2011.

παραπομπή στον ενωσιακό τελωνειακό κώδικα⁴, σύμφωνα με τον οποίο θεωρούνται ως καταγόμενα από μια συγκεκριμένη «χώρα» ή «έδαφος» τα εμπορεύματα που είτε έχουν παραχθεί εξ ολοκλήρου σε αυτή τη χώρα ή το έδαφος είτε έχουν υποστεί την τελευταία ουσιαστική μεταποίηση ή επεξεργασία στην εν λόγω χώρα ή στο εν λόγω έδαφος⁵.

Όσον αφορά τον όρο «χώρα», ο οποίος χρησιμοποιείται επανειλημμένως στις Συνθήκες ΕΕ και ΛΕΕ ως συνώνυμο του όρου «κράτος», το Δικαστήριο επισήμανε ότι, προς διασφάλιση της συνοχής στην ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης, επιβάλλεται ο όρος αυτός να ερμηνεύεται με τον ίδιο αυτόν τρόπο και στο πλαίσιο του ενωσιακού τελωνειακού κώδικα και, επομένως, και του κανονισμού 1169/2011. Ο όρος «κράτος» περιγράφει μια κυρίαρχη οντότητα η οποία ασκεί, εντός των γεωγραφικών της συνόρων, το σύνολο των εξουσιών που αναγνωρίζονται από το διεθνές δίκαιο. Όσον αφορά τον όρο «έδαφος», το Δικαστήριο σημείωσε ότι από την ίδια τη διατύπωση του ενωσιακού τελωνειακού κώδικα προκύπτει ότι ο όρος αυτός προσδιορίζει οντότητες που δεν είναι «χώρες» και, συνεπώς, δεν είναι «κράτη». Στο πλαίσιο αυτό, το Δικαστήριο διευκρίνισε ότι είναι ικανή να παραπλανήσει τους καταναλωτές η αναγραφή σε τρόφιμα της ένδειξης ότι το κράτος του Ισραήλ είναι η «χώρα καταγωγής» τους, παρότι τα τρόφιμα αυτά κατάγονται στην πραγματικότητα από εδάφη που διαθέτουν το καθένα δικό του διεθνές καθεστώς, διακριτό σε σχέση με το εν λόγω κράτος, έστω και αν τελούν υπό την κατοχή του τελευταίου και υπόκεινται στην περιορισμένη δικαιοδοσία του ως κατέχουσας δύναμης, κατά την έννοια του διεθνούς ανθρωπιστικού δικαίου. Κατά συνέπεια, το Δικαστήριο έκρινε ότι η ένδειξη του εδάφους καταγωγής των επιμάχων τροφίμων είναι υποχρεωτική, κατά την έννοια του κανονισμού 1169/2011, προκειμένου να αποτραπεί ο κίνδυνος παραπλάνησης των καταναλωτών σε σχέση με το γεγονός ότι το κράτος του Ισραήλ είναι παρόν στα εδάφη αυτά ως κατέχουσα δύναμη και όχι ως κυρίαρχη οντότητα.

Όσον αφορά, κατά τρίτον και τελευταίο, την έννοια του «τόπου προέλευσης»⁶, το Δικαστήριο έκρινε ότι πρέπει να θεωρηθεί ότι αναφέρεται σε κάθε προσδιορισμένο γεωγραφικό χώρο εντός της χώρας ή του εδάφους καταγωγής ενός τροφίμου, αποκλεισμένης της διεύθυνσης του παραγωγού. Κατά συνέπεια, η ένδειξη ότι ένα τρόφιμο προέρχεται από «ισραηλινό οικισμό [εποίκων]» ευρισκόμενο σε κάποιο από τα «εδάφη [που είναι] κατεχόμενα από το κράτος του Ισραήλ από το 1967» μπορεί να θεωρηθεί ως αναγραφή του «τόπου προέλευσης», εφόσον ο όρος «οικισμός [εποίκων]» παραπέμπει σε έναν γεωγραφικώς προσδιορισμένο τόπο.

Εξάλλου, όσον αφορά το αν η αναγραφή της ένδειξης «ισραηλινός οικισμός [εποίκων]» είναι υποχρεωτική, το Δικαστήριο υπογράμμισε καταρχάς ότι το ιδιαίτερο χαρακτηριστικό των οικισμών εποίκων που έχουν εγκατασταθεί σε ορισμένα από τα κατεχόμενα από το κράτος του Ισραήλ εδάφη είναι ότι οι οικισμοί αυτοί αποτελούν τη συγκεκριμένη έκφραση μιας πολιτικής μεταφοράς πληθυσμού, η οποία εφαρμόζεται από το εν λόγω κράτος εκτός της επικράτειάς του, κατά παράβαση των γενικών κανόνων του διεθνούς ανθρωπιστικού δικαίου⁷. Στη συνέχεια, το Δικαστήριο έκρινε ότι η μη αναγραφή της ένδειξης αυτής, η οποία θα είχε ως αποτέλεσμα να αναγράφεται μόνο το έδαφος καταγωγής, ενδέχεται να παραπλανήσει τους καταναλωτές. Πράγματι, οι τελευταίοι δεν είναι σε θέση να γνωρίζουν, ελλείψει οποιασδήποτε πληροφορίας ικανής να τους διαφωτίσει ως προς το ζήτημα αυτό, ότι ένα τρόφιμο προέρχεται από τοποθεσία ή από σύνολο τοποθεσιών που αποτελεί οικισμό εποίκων ο οποίος έχει δημιουργηθεί σε κάποιο από τα εν λόγω εδάφη κατά παράβαση των κανόνων του διεθνούς ανθρωπιστικού δικαίου. Το Δικαστήριο επισήμανε ότι, σύμφωνα με τις διατάξεις του κανονισμού 1169/2011⁸, η πληροφόρηση των καταναλωτών πρέπει να τους παρέχει τη δυνατότητα να επιλέγουν ενήμεροι και λαμβάνοντας υπόψη, όχι μόνον υγειονομικούς, οικονομικούς, περιβαλλοντικούς ή κοινωνικούς παράγοντες, αλλά και παράγοντες δεοντολογικού χαρακτήρα ή παράγοντες που σχετίζονται με την τήρηση του διεθνούς δικαίου. Το Δικαστήριο υπογράμμισε συναφώς ότι οι παράγοντες αυτοί είναι ικανοί να επηρεάσουν τις αποφάσεις των καταναλωτών σε σχέση με τις αγορές τους.

⁴ Κανονισμός (ΕΕ) 952/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 9ης Οκτωβρίου 2013, για τη θέσπιση του ενωσιακού τελωνειακού κώδικα (ΕΕ 2013, L 269, σ. 1).

⁵ Άρθρο 60 του κανονισμού 952/2013.

⁶ Άρθρα 9, παράγραφος 1, στοιχείο θ', και 26, παράγραφος 2, στοιχείο α', του κανονισμού 1169/2011.

⁷ Άρθρο 49, έκτο εδάφιο, της Συμβάσεως της Γενεύης περί προστασίας του αμάχου πληθυσμού εν καιρώ πολέμου, η οποία υπογράφηκε στις 12 Αυγούστου 1949.

⁸ Απιολογικές σκέψεις 3 και 4 και άρθρο 3, παράγραφος 1, του κανονισμού 1169/2011.

ΥΠΟΜΝΗΣΗ: Η προδικαστική παραπομπή παρέχει στα δικαστήρια των κρατών μελών τη δυνατότητα, στο πλαίσιο της ένδικης διαφοράς της οποίας έχουν επιληφθεί, να υποβάλουν στο Δικαστήριο ερώτημα σχετικό με την ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης ή με το κύρος πράξεως οργάνου της Ένωσης. Το Δικαστήριο δεν αποφαινεται επί της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου. Στο εθνικό δικαστήριο εναπόκειται να επιλύσει τη διαφορά σύμφωνα με την απόφαση του Δικαστηρίου. Η απόφαση αυτή δεσμεύει, κατά τον ίδιο τρόπο, τα άλλα εθνικά δικαστήρια που επιλαμβάνονται παρόμοιου προβλήματος.

Ανεπίσημο έγγραφο προοριζόμενο για τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, το οποίο δεν δεσμεύει το Δικαστήριο.

Το [πλήρες κείμενο](#) της απόφασης είναι διαθέσιμο στην ιστοσελίδα CURIA από την ημερομηνία δημοσίευσής της

Επικοινωνία: Estella Cigna-Αγγελίδη ☎ (+352) 4303 2582

Στιγμιότυπα από τη δημοσίευση της απόφασης διατίθενται από το «[Europe by Satellite](#)» ☎ (+32) 2 2964106